

MONITORUL OFICIAL

AL

ROMÂNIEI

Anul 191 (XXXV) — Nr. 307

PARTEA I
LEGI, DECRETE, HOTĂRĂRI ȘI ALTE ACTE

Mărti, 11 aprilie 2023

SUMAR

<u>Nr.</u>		<u>Pagina</u>
LEGI ȘI DECRETE		
85.	— Lege pentru instituirea zilei de 3 martie ca „Ziua solidarității româno-polone”	2
415.	— Decret privind promulgarea Legii pentru instituirea zilei de 3 martie ca „Ziua solidarității româno-polone”	2
★		
421.	— Decret privind încetarea raporturilor de serviciu ale unui chestor de poliție cu Ministerul Afacerilor Interne	3
DECIZII ALE CURȚII CONSTITUȚIONALE		
	Decizia nr. 485 din 27 octombrie 2022 referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 25 alin. (1) din Legea-cadru nr. 153/2017 privind salarizarea personalului plătit din fonduri publice	3–7
	Decizia nr. 605 din 24 noiembrie 2022 referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 92 alin. (4) și (10) din Legea fondului funciar nr. 18/1991 și ale art. III alin. (4) din Legea nr. 186/2017 pentru modificarea și completarea Legii fondului funciar nr. 18/1991, precum și a Legii nr. 186/2017, în ansamblul său.....	8–12
	Decizia nr. 614 din 24 noiembrie 2022 referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 4 teza a doua și ale art. 15 din Legea nr. 165/2013 privind măsurile pentru finalizarea procesului de restituire, în natură sau prin echivalent, a imobilelor preluate în mod abuziv în perioada regimului comunist în România....	13–16

LEGI ȘI DECRETE**PARLAMENTUL ROMÂNIEI****CAMERA DEPUTAȚILOR****SENATUL****LEGE****pentru instituirea zilei de 3 martie ca „Ziua solidarității româno-polone”**

Parlamentul României adoptă prezenta lege.

Art. 1. — Se instituie ziua de 3 martie ca „Ziua solidarității româno-polone”.

Art. 2. — (1) În scopul marcării „Zilei solidarității româno-polone” se organizează, la nivel național sau local, după caz, activități din sfera diplomației publice, culturii și educației care să ilustreze solidaritatea româno-polonă.

(2) La data de 3 martie a fiecărui an, Administrația Prezidențială, Guvernul și Ministerul Afacerilor Externe vor lua măsurile necesare pentru arborarea drapelului Republicii Polone, alături de cel al României.

(3) Parlamentul va lua măsurile necesare pentru a marca, printr-un moment solemn la începutul ședinței parlamentare din ziua de 3 martie a fiecărui an sau, atunci când Parlamentul nu se reunește la această dată, cu ocazia ședinței parlamentare din imediata proximitate temporală a acestei date, semnificația acestei zile.

(4) Instituțiile publice, din fonduri proprii, sprijină manifestările organizate de către autoritățile administrației publice centrale și locale. Aceste manifestări pot fi sprijinite, inclusiv financiar, de organizații neguvernamentale și reprezentanți ai societății civile.

Această lege a fost adoptată de Parlamentul României, cu respectarea prevederilor art. 75 și ale art. 76 alin. (2) din Constituția României, republicată.

p. PREȘEDINTELE CAMEREI DEPUTAȚILOR,
CIPRIAN-CONSTANTIN ȘERBAN

p. PREȘEDINTELE SENATULUI,
ALINA-ȘTEFANIA GORGHUI

București, 11 aprilie 2023.
Nr. 85.

PREȘEDINTELE ROMÂNIEI**DECRET****privind promulgarea Legii pentru instituirea
zilei de 3 martie ca „Ziua solidarității româno-polone”**

În temeiul prevederilor art. 77 alin. (1) și ale art. 100 alin. (1) din Constituția României, republicată,

Președintele României d e c r e t e a z ă:

Articol unic. — Se promulgă Legea pentru instituirea zilei de 3 martie ca „Ziua solidarității româno-polone” și se dispune publicarea acestei legi în Monitorul Oficial al României, Partea I.

PREȘEDINTELE ROMÂNIEI
KLAUS-WERNER IOHANNIS

București, 11 aprilie 2023.
Nr. 415.

PREȘEDINTELE ROMÂNIEI

D E C R E T

**privind încetarea raporturilor de serviciu
ale unui chestor de poliție cu Ministerul Afacerilor Interne**

În temeiul prevederilor art. 94 lit. b) și ale art. 100 din Constituția României, republicată, ale Legii nr. 360/2002 privind Statutul polițistului, cu modificările și completările ulterioare, precum și ale Legii nr. 223/2015 privind pensiile militare de stat, cu modificările și completările ulterioare,

având în vedere propunerea ministrului afacerilor interne,

Președintele României d e c r e t e a z ă:

Articol unic. — Doamnei chestor de poliție Ivan *Crăișor-Petre* Tatiana îi încetează raporturile de serviciu cu Ministerul Afacerilor Interne.

PREȘEDINTELE ROMÂNIEI
KLAUS-WERNER IOHANNIS

**În temeiul art. 100 alin. (2) din
Constituția României, republicată,
contrasemnăm acest decret.**

PRIM-MINISTRU
NICOLAE-IONEL CIUCĂ

București, 11 aprilie 2023.
Nr. 421.

DECIZII ALE CURȚII CONSTITUȚIONALE
CURTEA CONSTITUȚIONALĂ**DECIZIA Nr. 485**
din 27 octombrie 2022**referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 25 alin. (1)
din Legea-cadru nr. 153/2017 privind salarizarea personalului plătit din fonduri publice**

Marian Enache	— președinte
Mihaela Ciochină	— judecător
Cristian Deliorga	— judecător
Dimitrie-Bogdan Licu	— judecător
Laura-Iuliana Scântei	— judecător
Gheorghe Stan	— judecător
Elena-Simina Tănăsescu	— judecător
Varga Attila	— judecător
Patricia-Marilena Ionea	— magistrat-asistent

Cu participarea reprezentantei Ministerului Public, procuror
Loredana Brezeanu.

1. Pe rol se află soluționarea excepției de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 25 alin. (1) din Legea-cadru nr. 153/2017 privind salarizarea personalului plătit din fonduri publice. Excepția a fost ridicată de Ion Păun și alții în Dosarul nr. 4.217/2/2018 al Curții de Apel București — Secția a VIII-a contencios administrativ și fiscal — veche și constituie obiectul Dosarului Curții Constituționale nr. 379D/2019.

2. La apelul nominal lipsesc părțile. Procedura de înștiințare este legal îndeplinită.

3. Președintele dispune să se facă apelul și în dosarele Curții Constituționale nr. 718D/2019, nr. 970D/2019 și nr. 1.631D/2019, având ca obiect excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 25 din Legea-cadru nr. 153/2017. Excepția a fost ridicată de Simona Florica Nicolau și alții, de Curtea de Apel București — Secția a VIII-a contencios administrativ și fiscal — veche, din oficiu, respectiv de Teodora Albu în dosarele nr. 2.922/2/2018, nr. 3.448/2/2018 și nr. 2.846/2/2018 ale Curții de Apel București — Secția a VIII-a contencios administrativ și fiscal.

4. La apelul nominal lipsesc părțile. Procedura de înștiințare este legal îndeplinită.

5. Președintele dispune să se facă apelul și în dosarele Curții Constituționale nr. 2.281D/2019 și nr. 2.327D/2019, având ca obiect excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 25 alin. (1) din Legea-cadru nr. 153/2017. Excepția a fost ridicată de Aurel Olteanu și alții, respectiv de Florina Gheorghe și Roxana Danciu în dosarele nr. 2.862/2/2018 și nr. 1.653/2/2018 ale Curții de Apel București — Secția a VIII-a contencios administrativ și fiscal — veche.

6. La apelul nominal lipsesc părțile. Procedura de înștiințare este legal îndeplinită.

7. Curtea, având în vedere obiectul excepțiilor de neconstituționalitate, pune în discuție, din oficiu, problema conexării cauzelor. Reprezentanta Ministerului Public este de acord cu conexarea dosarelor. Curtea, în temeiul art. 53 alin. (5) din Legea nr. 47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale, dispune conexarea dosarelor nr. 718D/2019, nr. 970D/2019, nr. 1.631D/2019, nr. 2.281D/2019 și nr. 2.327D/2019 la Dosarul nr. 379D/2019, care a fost primul înregistrat.

8. Cauza fiind în stare de judecată, președintele Curții acordă cuvântul reprezentantei Ministerului Public, care pune concluzii de respingere a excepției ca neîntemeiată, invocând, în acest sens, jurisprudența în materie a Curții Constituționale.

CURTEA,

având în vedere actele și lucrările dosarelor, constată următoarele:

9. Prin Sentința civilă nr. 4.685 din 14 noiembrie 2018, pronunțată în Dosarul nr. 4.217/2/2018, **Curtea de Apel București — Secția a VIII-a contencios administrativ și fiscal — veche a sesizat Curtea Constituțională cu excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 25 alin. (1) din Legea-cadru nr. 153/2017 privind salarizarea personalului plătit din fonduri publice.** Excepția a fost ridicată de Ion Păun și alții, personal auxiliar, conex și contractual în cadrul Tribunalului Gorj și al Judecătoriei Târgu Jiu.

10. Prin Încheierea din 9 noiembrie 2018, pronunțată în Dosarul nr. 2.922/2/2018, **Curtea de Apel București — Secția a VIII-a contencios administrativ și fiscal a sesizat Curtea Constituțională cu excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 25 din Legea-cadru nr. 153/2017.** Excepția a fost ridicată de Simona Florica Nicolau și alții, judecători în cadrul Tribunalului Vrancea.

11. Prin Încheierea din 29 martie 2019, pronunțată în Dosarul nr. 3.448/2/2018, **Curtea de Apel București — Secția a VIII-a contencios administrativ și fiscal — veche a sesizat Curtea Constituțională cu excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 25 din Legea-cadru nr. 153/2017.** Excepția a fost invocată, din oficiu, de instanța de judecată cu prilejul soluționării unei acțiuni în contencios administrativ având ca obiect anularea unui act administrativ de stabilire a drepturilor salariale pentru partea Nicoleta Tudosie, consilier de probațiune în cadrul Serviciului de probațiune Gorj.

12. Prin Încheierea din 18 martie 2019, pronunțată în Dosarul nr. 2.846/2/2018, **Curtea de apel București — Secția a VIII-a contencios administrativ și fiscal — veche a sesizat Curtea Constituțională cu excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 25 din Legea-cadru nr. 153/2017.** Excepția a fost invocată de Teodora Albu.

13. Prin Sentința civilă nr. 2.205 din 12 iulie 2019, pronunțată în Dosarul nr. 2.862/2/2018, **Curtea de Apel București — Secția a VIII-a contencios administrativ și fiscal — veche a sesizat Curtea Constituțională cu excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 25 alin. (1) din Legea-cadru nr. 153/2017.** Excepția a fost ridicată de Aurel Olteanu și alții, judecători în cadrul Curții de Apel Târgu Mureș.

14. Prin Încheierea din 9 iulie 2019, pronunțată în Dosarul nr. 1.653/2/2018, **Curtea de Apel București — Secția a VIII-a contencios administrativ și fiscal a sesizat Curtea Constituțională cu excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 25 alin. (1) din Legea-cadru nr. 153/2017.** Excepția a fost ridicată de Florina Gheorghe și Roxana Danciu, având funcția de grefieri în cadrul Tribunalului Argeș.

15. În motivarea excepției de neconstituționalitate, autorii acesteia arată, în esență, că limitarea la un procent de 30% pe ordonator de credite a sumei sporurilor, compensațiilor, adaosurilor, primelor, premiilor și indemnizațiilor, inclusiv cele

pentru hrană și vacanță, este de natură a crea discriminări în cadrul aceleiași categorii profesionale, în funcție de structura personalului avut în subordine și drepturile cuvenite acestuia. Astfel, dacă în cadrul a două tribunale există un număr diferit de personal contractual sau alte categorii care nu beneficiază de sporul pentru risc și suprasolicitare neuropsihică de până la 25%, respectiv de un spor pentru păstrarea confidențialității de până la 5%, prevăzute de dispozițiile art. 5 din capitolul VIII al secțiunii I din anexa nr. V la Legea-cadru nr. 153/2017, suma salariilor de bază, a soldelor de funcție/salariilor de funcție, soldelor de grad/salariilor gradului profesional deținut, gradațiilor și a soldelor de comandă/salariilor de comandă, a indemnizațiilor de încadrare și a indemnizațiilor lunare diferă. Ca atare, atingerea pragului de 30% din suma acestora se realizează diferit în cadrul instituțiilor de același grad, iar plafonarea sporurilor judecătorilor, ale personalului auxiliar, conex și contractual va fi, de asemenea, diferită.

16. Se va ajunge astfel ca un judecător cu același grad, aceeași funcție și aceeași treaptă să beneficieze de drepturi diferite față de un coleg aflat în aceeași situație. Aceeași situație se regăsește și în cazul personalului auxiliar, conex și contractual din instanțele de judecată.

17. Se încalcă astfel principiile de echitate și coerență, prin crearea de oportunități egale și remunerație egală pentru muncă de valoare egală, pe baza principiilor și normelor unitare privind stabilirea și acordarea salariului și a celorlalte drepturi de natură salarială ale personalului din sectorul bugetar statuate de legea unică de salarizare și de Constituția României. Mai mult, drepturile acordate de lege ajung să fie iluzorii în condițiile în care un judecător beneficiază potrivit legii de anumite sporuri, pe care însă în realitate nu le poate încasa.

18. Plafonând cuantumul sporurilor acordate, persoane care lucrează în condiții de muncă grele, vătămătoare sau periculoase și ar trebui să beneficieze de un spor de până la 15% din salariul de bază sunt private de acest drept în cazul în care celelalte sporuri acordate de lege depășesc pragul de 30%, aceste persoane încasând aceleași drepturi salariale ca persoanele care lucrează în condiții normale de muncă.

19. Aceeași situație se regăsește și în cazul persoanelor cu handicap care desfășoară o activitate în condiții normale de lucru și, potrivit legii, ar trebui să beneficieze de un spor de 15%, pe care însă legiuitorul, deși îl acordă, nu îl garantează.

20. Pentru cele mai sus arătate, autorii excepției consideră că dispozițiile de lege criticate sunt în contradicție cu prevederile constituționale ale art. 4 privind egalitatea între cetățeni, ale art. 16 privind egalitatea în drepturi și ale art. 41 privind dreptul la muncă și protecție socială și afectează statutul profesiei de magistrat, astfel cum este reglementat în art. 124 și 125 din Constituție. De asemenea, autorii excepției invocă și incidența Protocolului nr. 12 la Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, potrivit căruia exercitarea oricărui drept prevăzut de lege trebuie să fie asigurată fără nicio discriminare bazată, în special, pe sex, rasă, culoare, limbă, religie, opinii politice sau orice alte opinii, origine națională sau socială, apartenență la o minoritate națională, avere, naștere sau oricare altă situație, aplicabil direct în dreptul intern conform art. 20 din Constituția României, din care reiese că principiul egalității protejează orice drept prevăzut de lege, nu doar un drept fundamental.

21. Autorii excepției amintesc că, în Decizia Plenului Curții Constituționale nr. 1 din 8 februarie 1994, Curtea a arătat că „un tratament diferit nu poate fi expresia aprecierii exclusive a legiuitorului, ci trebuie să se justifice rațional, în respectul principiului egalității”.

22. Autoarele excepției din Dosarul Curții Constituționale nr. 2.327D/2019 susțin că dispozițiile de lege criticate încalcă prevederile art. 1 alin. (5) din Constituție, întrucât limitează acordarea drepturilor la sporuri prevăzute de lege la cuantumul total al bugetului. De asemenea, susțin că sunt încălcate prevederile art. 16 din Constituție, întrucât, cu privire la anumite categorii sociale, prevederile art. 25 alin. (2) din Legea-cadru nr. 153/2017 se raportează la totalul bugetului ordonatorului principal de credite, iar pentru alte categorii sociale se raportează la bugetul ordonatorului de credite.

23. În mod distinct, în motivarea excepției de neconstituționalitate invocate din oficiu în Dosarul nr. 3.448/2018, Curtea de Apel București — Secția a VIII-a contencios administrativ și fiscal — veche susține că dispozițiile de lege criticate sunt discriminatorii, neclare și lipsite de previzibilitate. În motivarea acestei susțineri, coroborând dispozițiile art. 38 alin. (3) lit. a) și cele ale art. 24 din Legea-cadru nr. 153/2017, precum și prevederile anexei nr. V la aceeași lege, arată că actuala modalitate de reglementare a acordării sporurilor salariale pare că lasă la aprecierea angajatorului cuantumul sporurilor ce se acordă fiecărui angajat în parte, inducând arbitrarul acestuia, fiind totodată de natură să creeze un tratament diferențiat între persoanele având aceeași funcție, vechime și calificare angajate în sistemul public care aparțin de ordonatori de credite diferiți. Astfel, acei ordonatori care au beneficiat de o alocare bugetară mai substanțială sau care au un volum al cheltuielilor mai mic vor putea acorda discreționar sporuri salariale calculate la procentul maxim prevăzut în anexa nr. V, fără a depăși cota de 30% din totalul bugetului instituției, în timp ce ordonatorii de credite care au beneficiat de o alocare bugetară redusă ori care au cheltuieli extrasalariale mai mari vor fi ținuti în mod obligatoriu de plafonul maxim de 30%, cu diminuarea corespunzătoare a procentului sporurilor în raport cu numărul angajaților. Nu este clar, din cauza modului defectuos de redactare a normelor juridice amintite mai sus, dacă este posibilă depășirea plafonului de 30% pentru a atinge un plafon de 45% la nivel de salarizare individuală, așa cum este reglementat în anexa nr. V.

24. Astfel, în prezent, din cauza neclarităților din lege, la nivelul instanțelor judecătorești și al parchetelor de pe lângă acestea sunt modalități diferite de aplicare a prevederilor legale de mai sus. Tratatul juridic diferit instituit de legiuitor nu are nicio justificare obiectivă și rezonabilă, datorându-se faptului că dispozițiile de lege criticate lipsesc de sens și, practic, anulează voința legiuitorului și rațiunea esențială a edictării actului normativ respectiv, astfel cum sunt precizate în art. 6 lit. b) din Legea-cadru nr. 153/2017, și anume acelea de a elimina orice forme de discriminare și a institui un tratament egal cu privire la personalul din sectorul bugetar care prestează aceeași activitate și are aceeași vechime în muncă și în funcție.

25. **Curtea de Apel București — Secția a VIII-a contencios administrativ și fiscal — veche**, în Dosarul nr. 4.217/2018, apreciază că dispozițiile art. 25 alin. (1) din Legea-cadru nr. 153/2017, coroborate cu cele ale art. 4 și 5 din capitolul VIII din anexa nr. V la aceeași lege, sunt neconstituționale în raport cu prevederile art. 16 alin. (1) din Constituție. Curtea de Apel București — Secția a VIII-a contencios administrativ și fiscal, în Dosarul nr. 2.922/2018, apreciază că excepția de neconstituționalitate este întemeiată în măsura în care se reține că aplicarea prevederilor normative contestate ar putea crea o încălcare a prevederilor art. 4 și 16 din Constituție, iar în Dosarul nr. 2.846/2018 se exprimă, de asemenea, în sensul neconstituționalității dispozițiilor de lege criticate. În Dosarul nr. 2.862/2018, instanța de judecată se exprimă doar în sensul admisibilității excepției de neconstituționalitate, fără a-și exprima opinia și cu privire la temeinicia acesteia. În Dosarul

nr. 1.653/2018, Curtea de Apel București — Secția a VIII-a contencios administrativ și fiscal apreciază că excepția de neconstituționalitate nu este întemeiată.

26. În conformitate cu dispozițiile art. 30 alin. (1) din Legea nr. 47/1992, actele de sesizare au fost comunicate președinților celor două Camere ale Parlamentului, Guvernului și Avocatului Poporului, pentru a-și exprima punctele de vedere cu privire la excepția de neconstituționalitate.

27. **Avocatul Poporului**, în punctul de vedere exprimat în dosarele Curții Constituționale nr. 718D/2019 și nr. 970D/2019, arată că prevederile art. 25 din Legea-cadru nr. 153/2017 sunt neconstituționale, în măsura în care creează diferențiere de salarizare între persoanele care au aceeași vechime și îndeplinesc aceeași funcție de magistrat, prin limitarea la un procent de 30% pe ordonator de credite a sumei sporurilor, compensațiilor, adaosurilor, primelor, premiilor și indemnizațiilor, inclusiv cele pentru hrană și vacanță, fiind de natură a crea discriminări în cadrul aceleiași categorii profesionale, respectiv cea a magistraților, în funcție de structura personalului avut în subordine și drepturile convenite, fără să existe o justificare obiectivă și rezonabilă. În acest sens, invocă prevederile art. 4 și 16 din Constituție, jurisprudența constantă a instanței de contencios constituțional, în care s-a reținut că principiul egalității presupune instituirea unui tratament egal pentru situații care, în funcție de scopul urmărit, nu sunt diferite, iar un tratament diferit nu poate fi doar expresia aprecierii exclusive a legiuitorului, ci trebuie să se justifice în mod rațional și obiectiv (Decizia Curții Constituționale nr. 460 din 22 iunie 2017), dar și jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului, în care s-a arătat că discriminarea este acceptabilă dacă are o justificare obiectivă și rezonabilă. Într-o societate democratică, o astfel de discriminare este aceea care urmărește un „scop legitim” și respectă „un raport de proporționalitate rezonabil între scopul urmărit și mijloacele utilizate pentru realizarea lui”. Totodată, amintește că, potrivit Hotărârii din 28 mai 1995 a Curții Europene a Drepturilor Omului, pronunțată în Cauza *Incze împotriva Austriei*, noțiunea de discriminare, în sensul dispozițiilor art. 14 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului, cuprinde, în general, cazurile în care un individ sau un grup de indivizi se vede, fără justificare adecvată, mai bine tratat decât altul, chiar dacă dispozițiile Convenției nu impun să îi fie acordat un tratament mai favorabil. Diferența de tratament devine discriminare, în sensul art. 14 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, atunci când autoritățile statale „introduc distincții între situații analoage și comparabile”, fără ca ele să se bazeze pe „o justificare rezonabilă și obiectivă” (Hotărârea din 18 februarie 1991, pronunțată în Cauza *Fredin împotriva Suediei*, paragraful 60, Hotărârea din 23 iunie 1993, pronunțată în Cauza *Hoffmann împotriva Austriei*, paragraful 31, Hotărârea din 28 septembrie 1995, pronunțată în Cauza *Spadea și Scalabrino împotriva Italiei*). În același sens, invocă prevederile art. 1 alin. (3) din Ordonanța Guvernului nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, republicată, și ale art. 2 alin. (3) din același act normativ și subliniază că principiul sistemului de salarizare este acela al egalității de tratament în stabilirea salariului, consacrat de art. 41 alin. (4) din Constituția României și de art. 5 și art. 6 alin. (3) din Legea nr. 53/2003 — Codul muncii. Tot cu privire la egalitatea remunerării invocă și prevederile art. 23 pct. 2 din Declarația Universală a Drepturilor Omului și ale art. 1 alin. (2) lit. i) din Ordonanța Guvernului nr. 137/2000. Amintește că în Decizia nr. 46 din 15 decembrie 2008, pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 495 din 16 iulie 2009, s-a reținut că în sistemul public principiul egalității este aplicabil în interiorul aceleiași ramuri, al aceluiași domeniu sau

la același nivel, fiind posibile diferențieri întemeiate obiectiv și rezonabil între domenii sau niveluri de studii, în raport cu importanța și complexitatea muncii, cu funcția, postul sau meseria. Arată și că munca poate fi egală deoarece funcția/postul sunt identice, ca atribuții de serviciu, impunându-se aceleași cerințe pentru salariații care le ocupă. În context, este de reținut faptul că prin „funcție similară”, în speță magistrați, se înțelege funcție identică, cu aceleași vechime, grad/treaptă, categorie, condiții de muncă etc. din instituția respectivă sau dintr-o altă instituție ce are încadrate astfel de funcții. Prin urmare, principiul de ordine publică „la muncă egală sau de valoare egală, salariu egal” exclude orice discriminare în materia stabilirii sau modificării salariilor. Dacă felul muncii este același, dacă cerințele și condițiile de muncă sunt aceleași, dacă munca este egală sau de valoare egală, diferențierile de salarizare pentru magistrați nu se justifică. Or, în speță, limitarea la un procent de 30% pe ordonator de credite a sumei sporurilor, compensațiilor, adaosurilor, primelor, premiilor și indemnizațiilor, inclusiv cele pentru hrană și vacanță, este de natură a crea discriminări în cadrul aceleiași categorii profesionale, respectiv cea a magistraților, în funcție de structura personalului avut în subordine și drepturile cuvenite. Ca atare, atingerea pragului de 30% din suma sporurilor, compensațiilor, adaosurilor, primelor, premiilor și indemnizațiilor, inclusiv cele pentru hrană și vacanță, se realizează diferit în cadrul instituțiilor de același grad, iar plafonarea sporurilor aferente magistraților va fi de asemenea diferită. Se încalcă astfel principiile de echitate și coerență, prin crearea de oportunități egale și remunerație egală pentru muncă de valoare egală, pe baza principiilor și normelor unitare privind stabilirea și acordarea salariului și a celorlalte drepturi de natură salarială ale magistraților statuate de legea unică de salarizare și de Legea fundamentală. Mai mult, statutul judecătorilor și procurorilor este reglementat la nivel constituțional, în art. 125 pentru judecători și în art. 132 pentru procurori, iar la nivel infraconstituțional, statutul magistraților este reglementat prin Legea nr. 303/2004, potrivit căreia judecătorii sunt independenți, se supun numai legii și trebuie să fie imparțiali, procurorii numiți de Președintele României se bucură de stabilitate și sunt independenți, în condițiile legii, iar magistrații-asistenți se bucură de stabilitate. Astfel, magistrații aparțin unei categorii socioprofesionale supuse unui statut special, respectiv cel al persoanelor care în virtutea profesiei, meseriei, ocupației sau calificării își formează o carieră profesională în acel domeniu de activitate și sunt nevoite să se supună unor exigențe inerente carierei profesionale asumate atât pe plan profesional, cât și pe plan personal (a se vedea deciziile Curții Constituționale nr. 22 din 20 ianuarie 2016 și nr. 262 din 5 mai 2016). Așadar, este necesar să existe o compensație a inconvenientelor ce rezultă din rigoarea statutului special căruia trebuie să i se supună magistrații (capitolul II din Legea nr. 303/2004 stabilește o serie de incompatibilități și interdicții pentru judecători și procurori). Acest statut special stabilit de Parlament prin lege este mult mai sever, mai restrictiv, impunând magistraților obligații și interdicții pe care alte categorii socioprofesionale nu le au (a se vedea, în acest sens, deciziile Curții Constituționale nr. 20 din 2 februarie 2000 și nr. 873 din 25 iunie 2010). Prin urmare, cu atât mai mult cu cât această categorie socioprofesională are un statut special, nimic nu îndreptățește autoritatea care interpretează și aplică legea să creeze o diferență de tratament juridic între destinatarii normei sub aspectul recunoașterii dreptului consacrat (*ubi lex non distinguit, nec nos distinguere debemus*).

28. **Președinții celor două Camere ale Parlamentului și Guvernul** nu au comunicat punctele de vedere solicitate.

CURTEA,

examinând actele de sesizare, punctul de vedere al Avocatului Poporului exprimat în dosarele Curții Constituționale nr. 718D/2019 și nr. 970D/2019, raportul întocmit de judecătorul-raportor, concluziile procurorului, dispozițiile legale criticate, raportate la prevederile Constituției, precum și Legea nr. 47/1992, reține următoarele:

29. Curtea Constituțională a fost legal sesizată și este competentă, potrivit dispozițiilor art. 146 lit. d) din Constituție, precum și ale art. 1 alin. (2), ale art. 2, 3, 10 și 29 din Legea nr. 47/1992, să soluționeze excepția de neconstituționalitate.

30. **Obiectul excepției de neconstituționalitate** îl constituie, potrivit unora dintre actele de sesizare, dispozițiile întregului art. 25 din Legea-cadru nr. 153/2017 privind salarizarea personalului plătit din fonduri publice, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 492 din 28 iunie 2017, iar potrivit altora, doar prevederile alin. (1) din acest articol de lege. Analizând motivarea excepției și obiectul cauzelor în care au fost invocate excepțiile de neconstituționalitate, Curtea apreciază că, în realitate, critica de neconstituționalitate vizează doar prevederile art. 25 alin. (1) din Legea-cadru nr. 153/2017, care au următorul conținut: „(1) *Suma sporurilor, compensațiilor, adaosurilor, primelor, premiilor și indemnizațiilor, inclusiv cele pentru hrană și vacanță, acordate cumulativ pe total buget pentru fiecare ordonator de credite nu poate depăși 30% din suma salariilor de bază, a soldelor de funcție/salariilor de funcție, soldelor de grad/salariilor gradului profesional deținut, gradațiilor și a soldelor de comandă/salariilor de comandă, a indemnizațiilor de încadrare și a indemnizațiilor lunare, după caz.*”

31. Autorii excepției de neconstituționalitate susțin că dispozițiile de lege criticate sunt contrare următoarelor prevederi din Constituție: art. 4 privind unitatea poporului și egalitatea între cetățeni, art. 16 privind egalitatea în drepturi, art. 41 referitor la muncă și protecția socială a muncii, art. 124 privind înfăptuirea justiției și art. 125 referitor la statutul judecătorilor. De asemenea, invocă încălcarea prevederilor art. 20 din Constituție prin raportare la prevederile art. 12 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale. Curtea apreciază că, în realitate, sunt vizate prevederile art. 14 din Convenția mai sus amintită, care se referă la interzicerea discriminării. Întrucât în cauză sunt invocate și critici referitoare la lipsa de claritate și previzibilitate a legii, se apreciază că sunt avute în vedere și prevederile constituționale ale art. 1 alin. (5) privind obligația de respecta Constituția, supremația ei și legile.

32. Examinând excepția de neconstituționalitate, Curtea reține că prevederile art. 25 alin. (1) din Legea-cadru nr. 153/2017 au mai format obiect al controlului de constituționalitate, excepțiile de neconstituționalitate fiind respinse ca neîntemeiate (spre exemplu, Decizia nr. 310 din 7 mai 2019, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 663 din 9 august 2019, Decizia nr. 697 din 31 octombrie 2019, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 26 din 15 ianuarie 2020, Decizia nr. 126 din 10 martie 2020, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 514 din 16 iunie 2020, Decizia nr. 325 din 11 iunie 2020, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 1303 din 29 decembrie 2020, Decizia nr. 705 din 6 octombrie 2020, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 69 din 21 ianuarie 2021, sau Decizia nr. 759 din 22 octombrie 2020, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 86 din 27 ianuarie 2021).

33. Curtea a reținut, în esență, că limitarea sporurilor, compensațiilor, adaosurilor, primelor, premiilor și indemnizațiilor și a altor drepturi, prevăzută de art. 25 din Legea-cadru nr. 153/2017, nu echivalează cu diminuarea salariului de bază. Astfel, statul are deplina legitimitate constituțională de a acorda sporuri, stimulente, premii, adaosuri la salariul de bază personalului plătit din fonduri publice, în funcție de veniturile

bugetare pe care le realizează. Acestea nu sunt drepturi fundamentale, ci drepturi salariale suplimentare.

34. Curtea a mai reținut că soluția legislativă a limitării sporurilor salariale nu este de noutate, aceasta fiind consacrată anterior prin art. 22 alin. (1) din Legea-cadru nr. 284/2010 privind salarizarea unitară a personalului plătit din fonduri publice, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 877 din 28 decembrie 2010, potrivit căruia „*Suma sporurilor, compensațiilor, primelor și indemnizațiilor acordate cumulativ pe total buget pentru fiecare ordonator principal de credite nu poate depăși 30% din suma salariilor de bază, a soldelor funcțiilor de bază/salariilor funcțiilor de bază sau a indemnizațiilor lunare de încadrare, după caz*”, și prin dispozițiile art. 23 alin. (1) din Legea-cadru nr. 330/2009 privind salarizarea unitară a personalului plătit din fonduri publice, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 762 din 9 noiembrie 2009, care stabileau că: „*Suma sporurilor acordate cumulativ pe total buget pentru fiecare ordonator principal de credite nu poate depăși 30% din suma salariilor de bază, a soldelor funcțiilor de bază sau a indemnizațiilor lunare de încadrare, după caz.*”

35. În ceea ce privește critica vizând existența unor diferențe de venit lunar între angajații care prestează aceeași activitate și au aceeași vechime în muncă și în funcție, dar care își desfășoară activitatea în instituții publice diferite, Curtea a reținut că aceasta nu este contrară principiului egalității în drepturi, de vreme ce, pe de o parte, legea nu stabilește diferențe în ceea ce privește salariile de bază/indemnizațiile de încadrare, iar, pe de altă parte, atribuțiile, competențele, sarcinile specifice, responsabilitățile și importanța activității desfășurate pot fi diferite chiar și pentru personalul care este încadrat pe funcții identice sau asemănătoare, dar la autorități sau instituții publice diferite.

36. De asemenea, cu privire la critica axată pe unele probleme rezultate din aplicarea dispozițiilor legale criticate, prin evidențierea unor situații particulare, prin natura lor, variabile, spre exemplu, numărul și categoriile de angajați în cadrul unei instituții/autorități publice, Curtea a făcut referire la dispozițiile art. 3 alin. (1) din Legea-cadru nr. 153/2017, potrivit cărora „*Gestionarea sistemului de salarizare a personalului din instituțiile și autoritățile publice se asigură de fiecare ordonator de credite*”, și ale art. 3 alin. (4) din aceeași lege-cadru, potrivit cărora: „*Ordonatorii de credite au obligația să stabilească salariile de bază/soldele de funcție/salariile de funcție/soldele de grad/salariile gradului profesional deținut, gradațiile, soldele de comandă/salariile de comandă, indemnizațiile de*

încadrare/indemnizațiile lunare, sporurile, alte drepturi salariale în bani și în natură prevăzute de lege, (...) astfel încât să se încadreze în sumele aprobate cu această destinație în bugetul propriu.”

37. Totodată, în viziunea legiuitorului, sporurile nu au întotdeauna un quantum fix, ci variabil, fiind stabilite de lege prin raportare la o limită maximă. În acest sens, art. 24 din Legea-cadru nr. 153/2017 stabilește că „*Limita maximă a sporurilor, compensațiilor, indemnizațiilor, adaosurilor, majorărilor, primelor, premiilor și a altor elemente ale venitului salarial specific fiecărui domeniu de activitate este prevăzută în prezenta lege și în anexele nr. I-VIII*”. Ca atare, stabilirea quantumului concret al sporurilor și al venitului lunar se realizează de către fiecare ordonator de credite, în limitele stabilite de lege, astfel încât să se încadreze în sumele aprobate cu această destinație în bugetul propriu.

38. În acest context, Curtea a precizat că regula limitării sporurilor la un anumit quantum reprezintă opțiunea legiuitorului, exprimată în limitele prevăzute de Constituție și destinată a fi aplicată în mod nediferențiat întregului personal plătit din fonduri publice, fără privilegii și fără discriminări.

39. Referitor la invocarea dispozițiilor art. 41 din Constituție, Curtea Constituțională a reiterat jurisprudența sa potrivit căreia stabilirea principiilor și a condițiilor concrete de acordare a drepturilor salariale personalului bugetar intră în atribuțiile exclusive ale legiuitorului, iar art. 41 alin. (2) din Constituție prevede „*instituirea unui salariu minim brut pe țară*”, fără să dispună cu privire la drepturi salariale suplimentare, cum sunt sporurile.

40. În consecință, Curtea a constatat că, interpretate în ansamblul dispozițiilor Legii-cadru nr. 153/2017, prevederile legale criticate nu încalcă art. 4, 16 și 41 din Constituție și nici art. 1 din Protocolul nr. 12 la Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale.

41. De asemenea, Curtea a apreciat că, în raport cu criticile formulate, dispozițiile art. 124, 125 și 132 din Constituție, prin conținutul reglementărilor pe care le cuprind, referitoare la înfăptuirea justiției și statutul judecătorilor și procurorilor, nu au relevanță în cauză.

42. Întrucât nu au intervenit elemente noi, de natură să ducă la reconsiderarea jurisprudenței Curții, atât soluția, cât și considerentele deciziilor menționate își păstrează în mod corespunzător valabilitatea și în cauza de față.

43. Pentru considerentele expuse, în temeiul art. 146 lit. d) și al art. 147 alin. (4) din Constituție, precum și al art. 1—3, al art. 11 alin. (1) lit. A.d) și al art. 29 din Legea nr. 47/1992, cu unanimitate de voturi,

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

În numele legii

DECIDE:

Respinge, ca neîntemeiată, excepția de neconstituționalitate ridicată de Ion Păun și alții, de Simona Florica Nicolau și alții, de Curtea de Apel București — Secția a VIII-a contencios administrativ și fiscal — veche, din oficiu, de Teodora Albu, de Aurel Olteanu și alții, respectiv de Florina Gheorghe și Roxana Danciu în dosarele nr. 4.217/2/2018, nr. 2.922/2/2018, nr. 3.448/2/2018, nr. 2.846/2/2018, nr. 2.862/2/2018 și nr. 1.653/2/2018 ale Curții de Apel București — Secția a VIII-a contencios administrativ și fiscal și constată că dispozițiile art. 25 alin. (1) din Legea-cadru nr. 153/2017 privind salarizarea personalului plătit din fonduri publice sunt constituționale în raport cu criticile formulate.

Definitivă și general obligatorie.

Decizia se comunică Curții de Apel București — Secția a VIII-a contencios administrativ și fiscal și se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I.

Pronunțată în ședința din data de 27 octombrie 2022.

PREȘEDINTELE CURȚII CONSTITUȚIONALE
MARIAN ENACHE

Magistrat-asistent,
Patricia-Marilena Ionea

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIA Nr. 605

din 24 noiembrie 2022

**referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 92 alin. (4) și (10)
din Legea fondului funciar nr. 18/1991 și ale art. III alin. (4) din Legea nr. 186/2017
pentru modificarea și completarea Legii fondului funciar nr. 18/1991, precum și a Legii nr. 186/2017,
în ansamblul său**

Marian Enache	— președinte
Mihaela Ciochină	— judecător
Cristian Deliorga	— judecător
Laura-Iuliana Scântei	— judecător
Gheorghe Stan	— judecător
Livia Doina Stanciu	— judecător
Elena-Simina Tănăsescu	— judecător
Varga Attila	— judecător
Valentina Bărbățeanu	— magistrat-asistent

Cu participarea reprezentantului Ministerului Public, procuror Loredana Brezeanu.

1. Pe rol se află soluționarea excepției de neconstituționalitate a prevederilor art. I pct. 6 și ale art. III alin. (4) din Legea nr. 186/2017 pentru modificarea și completarea Legii fondului funciar nr. 18/1991, excepție ridicată de Societatea Paulownia Greene — S.R.L. din Cluj-Napoca în Dosarul nr. 646/33/2018 al Curții de Apel Cluj — Secția a III-a contencios administrativ și fiscal și care constituie obiectul Dosarului Curții Constituționale nr. 89D/2019.

2. La apelul nominal se constată lipsa părților. Procedura de înștiințare este legal îndeplinită.

3. Cauza fiind în stare de judecată, președintele Curții acordă cuvântul reprezentantului Ministerului Public, care pune concluzii de respingere, ca neîntemeiată, a excepției de neconstituționalitate, deopotrivă în ceea ce privește criticile referitoare la neconstituționalitatea extrinsecă și cea intrinsecă, formulate de autoarea acesteia. Precizează, în acest sens, că modificările aduse Legii nr. 18/1991 nu reprezintă măsuri legislative ce rezultă din aplicarea Tratatului de aderare a României la Uniunea Europeană, care să determine competența Camerei Deputaților ca primă Cameră sesizată. Totodată, din urmărirea procesului legislativ rezultă că între formele legii adoptate de cele două Camere ale Parlamentului există modificări de conținut, însă acestea se înscriu în obiectul inițial de reglementare și concepția propunerii legislative. Arată, de asemenea, că lista culturilor energetice nonagricole a fost stabilită prin act normativ emis în executarea legii, respectiv prin Ordinul ministrului agriculturii și dezvoltării rurale nr. 304/2017, act care a fost publicat în Monitorul Oficial al României, Partea I.

CURTEA,

având în vedere actele și lucrările dosarului, constată următoarele:

4. Prin Încheierea din 7 decembrie 2018, pronunțată în Dosarul nr. 646/33/2018, **Curtea de Apel Cluj — Secția a III-a contencios administrativ și fiscal a sesizat Curtea Constituțională cu excepția de neconstituționalitate a prevederilor art. I pct. 6 și ale art. III alin. (4) din Legea nr. 186/2017 pentru modificarea și completarea Legii fondului funciar nr. 18/1991**, excepție ridicată de Societatea Paulownia Greene — S.R.L. din Cluj-Napoca într-o cauză având ca obiect soluționarea acțiunii în contencios administrativ

introduse în vederea anulării Ordinului ministrului agriculturii și dezvoltării rurale nr. 304/2017 privind stabilirea Listei culturilor energetice nonagricole.

5. În motivarea excepției de neconstituționalitate se invocă, pe de o parte, critici de neconstituționalitate de natură extrinsecă referitoare la modalitatea de adoptare a Legii nr. 186/2017 cu încălcarea principiului bicameralismului Parlamentului, prevăzut de art. 61 alin. (2) din Constituție, și a principiului specializării Camerelor Parlamentului, desprins din art. 75 din Constituție, și, pe de altă parte, critici de natură intrinsecă formulate cu privire la dispozițiile legale criticate punctual, referitoare la încălcarea principiului legalității, prevăzut de art. 1 alin. (5) din Constituție, a principiului nediscriminării, prevăzut de art. 16 alin. (1) din Constituție, și a dispozițiilor art. 53 din Constituție privind restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți.

6. În ceea ce privește încălcarea principiului specializării Camerelor Parlamentului, se arată că propunerea legislativă, devenită ulterior Legea nr. 186/2017, a avut în vedere prevederile Tratatului privind aderarea Republicii Bulgaria și a României la Uniunea Europeană, semnat de România la Luxemburg la 25 aprilie 2005. Potrivit expunerii de motive a legii criticate, prin Tratatul de aderare, România și-a asumat obligația de a menține suprafața de pajiște permanentă declarată la Comisia Europeană la 1 ianuarie 2007. Ținând cont de numărul considerabil de cereri înregistrate în vederea schimbării categoriei de folosință a terenurilor ocupate de pajiști permanente, situație ce are potențialul de a conduce la diminuarea suprafeței de pajiște permanentă sub nivelul celei declarate la Comisia Europeană la data de 1 ianuarie 2017, inițiatorii au înaintat propunerea legislativă Biroului permanent al Camerei Deputaților. În cadrul procesului legislativ de adoptare a legii criticate, propunerea legislativă a fost trimisă Senatului, apreciindu-se, în mod neconstituțional, că acesta ar fi Camera de reflecție, iar Camera Deputaților Cameră decizională. În consecință, autoarea excepției susține că procedura legislativă a fost viciată, întrucât propunerea legislativă trebuia să fie supusă spre dezbateră și adoptare Camerei Deputaților, ca primă Cameră sesizată, Senatul fiind Camera decizională. Or, nesocotirea criteriilor de partajare a competențelor celor două Camere determină neconstituționalitatea legii astfel adoptate. Față de această situație, în raport cu dispozițiile art. 75 alin. (1) teza întâi din Constituție, se solicită constatarea neconstituționalității procedurii legislative care a stat la baza adoptării Legii nr. 186/2017.

7. În ceea ce privește încălcarea principiului bicameralismului Parlamentului, se arată că, în jurisprudența sa, Curtea Constituțională a reținut că „modificările și completările pe care Camera decizională le aduce asupra propunerii legislative adoptate de prima Cameră sesizată trebuie să se raporteze la materia avută în vedere de inițiator și la forma în care a fost reglementată de prima Cameră. Altfel, se ajunge la situația ca o singură Cameră, și anume Camera decizională, să legifereze

în mod exclusiv, ceea ce contravine principiului bicameralismului” (Decizia nr. 472 din 22 aprilie 2008, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 336 din 30 aprilie 2008). În cauză, analiza comparativă a conținutului normativ al formelor adoptate în prima Cameră sesizată (Senatul), respectiv în Camera decizională (Camera Deputaților) relevă diferențe semnificative, având în vedere că Senatul a respins propunerea legislativă care privea exclusiv modificarea art. 78 alin. (1), (1²) și (2) din Legea fondului funciar nr. 18/1991 și introducerea alin. (21) la același art. 78 din aceeași lege, iar în ședința plenului Camerei Deputaților au fost admise 21 de amendamente. Prin modificările aduse, Camera Deputaților reglementează dispoziții care nu au fost niciodată și în nicio formă puse în dezbateră Senatului, ca primă Cameră sesizată.

8. În ceea ce privește încălcarea principiului legalității, a principiului nediscriminării și a dispozițiilor art. 53 din Constituție, cu referire la principiul securității juridice, se arată că normele a căror neconstituționalitate este criticată din această perspectivă sunt neclare, imprecise și dau naștere unor situații de insecuritate juridică și de inechitate. Aceasta, deoarece, din punct de vedere juridic, nu există nicio definiție a noțiunii de „culturi energetice nonagricole”, care este o instituție nouă și ambiguă, fiind încălcate accesibilitatea și previzibilitatea legii. Nici din punct de vedere faptic nu există nicio justificare oficială, nicio motivare a creării celor două subcategorii de culturi energetice, respectiv „agricole” și „nonagricole”. De asemenea, din punct de vedere faptic și tehnic nu există nicio justificare oficială, nicio motivare a discriminării culturilor energetice „nonagricole” față de cele „agricole” sub aspectul arilor cultivabile. Se arată, totodată, că este neclar de la ce moment ar fi interzisă cultivarea culturilor energetice așa-zis nonagricole pe terenurile agricole de clasă I, II și III. Este neclar dacă fermierii și investitorii care au cultivat culturi energetice nonagricole pe un teren agricol de clasă I, II și III trebuie să desființeze culturile lor în cursul ciclului de producție. Mai mult, legea nu prevede nicio dezdăunare pentru limitarea dreptului de proprietate asupra terenurilor pe care proprietarii nu mai au dreptul să cultive culturi energetice nonagricole, contrar art. 44 din Constituție.

9. În fine, se arată că legea nu prevede care din motivele prevăzute de art. 53 din Constituție este incident pentru restrângerea exercițiului dreptului de a cultiva culturi energetice nonagricole pe orice terenuri agricole. Totodată, legea nu prevede nici rațiunea încălcării art. 194 din Tratatul de funcționare a Uniunii Europene privind obligația statelor membre de a dezvolta energiile din surse regenerabile, fiind astfel încălcate prevederile art. 148 din Constituție.

10. **Curtea de Apel Cluj — Secția a III-a contencios administrativ și fiscal** apreciază că nu se poate constata neconstituționalitatea procedurii legislative care a stat la baza adoptării Legii nr. 186/2017 în raport cu dispozițiile art. 75 alin. (1) teza întâi din Constituție, întrucât modificările aduse Legii nr. 18/1991 prin Legea nr. 186/2017 nu sunt măsuri legislative ce rezultă din aplicarea Tratatului privind aderarea Republicii Bulgaria și a României la Uniunea Europeană, semnat de România la Luxemburg la 25 aprilie 2005.

11. Cât privește criticile de neconstituționalitate extrinsecă raportate la art. 61 alin. (2) din Constituție privind principiul bicameralismului, instanța apreciază că, din analiza comparativă a documentelor privind inițierea și desfășurarea procesului legislativ în ceea ce privește Legea nr. 186/2017, respectiv a propunerii legislative depuse, a formei discutate în Senat, ca primă Cameră sesizată, și a celei adoptate de Camera Deputaților, în calitate de Cameră decizională, rezultă că, deși există deosebiri de conținut între forma votată de prima Cameră sesizată și forma adoptată de cea de-a doua Cameră, acestea

nu sunt majore. Este păstrat obiectul esențial al propunerii legislative, iar legea adoptată de Camera Deputaților se referă la aspectele principiale pe care le-a avut în vedere propunerea legislativă în forma sa discutată în Senat. Forma finală, chiar dacă este mai cuprinzătoare, include o soluție legislativă care păstrează concepția de ansamblu a proiectului de lege.

12. Cât privește încălcarea principiului legalității prevăzut de art. 1 alin. (5) din Constituție, a principiului nediscriminării reglementat de art. 16 alin. (1), precum și a dispozițiilor art. 53 din Legea fundamentală, instanța consideră că, prin delegarea unei atribuții ce aparține în exclusivitate legiuitorului către un membru al Guvernului, se aduce atingere componentei referitoare la previzibilitatea și accesibilitatea legii, deoarece persoanele vizate de categoria culturilor energetice nonagricole se vor putea raporta numai la prevederile lacunare, incomplete, ale legii.

13. Potrivit prevederilor art. 30 alin. (1) din Legea nr. 47/1992, încheierea de sesizare a fost comunicată președinților celor două Camere ale Parlamentului, Guvernului și Avocatului Poporului, pentru a-și exprima punctele de vedere asupra excepției de neconstituționalitate.

14. **Președinții celor două Camere ale Parlamentului, Guvernul și Avocatul Poporului** nu au comunicat punctele lor de vedere asupra excepției de neconstituționalitate.

CURTEA,

examinând încheierea de sesizare, raportul întocmit de judecătorul-raportor, concluziile procurorului, dispozițiile legale criticate, raportate la prevederile Constituției, precum și Legea nr. 47/1992, reține următoarele:

15. Curtea Constituțională a fost legal sesizată și este competentă, potrivit dispozițiilor art. 146 lit. d) din Constituție, precum și ale art. 1 alin. (2), ale art. 2, 3, 10 și 29 din Legea nr. 47/1992, să soluționeze excepția de neconstituționalitate.

16. **Obiectul excepției de neconstituționalitate** îl reprezintă, potrivit încheierii de sesizare, dispozițiile art. I pct. 6 [cu referire la art. 92 alin. (4) și (10) din Legea fondului funciar nr. 18/1991] și ale art. III alin. (4) din Legea nr. 186/2017 pentru modificarea și completarea Legii fondului funciar nr. 18/1991, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 598 din 25 iulie 2017. În considerarea prevederilor art. 62 din Legea nr. 24/2000 privind normele de tehnică legislativă pentru elaborarea actelor normative, republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 260 din 21 aprilie 2010, potrivit cărora „*Dispozițiile de modificare și de completare se încorporează, de la data intrării lor în vigoare, în actul de bază, identificându-se cu acesta*”, pe de o parte, și observând criticile de natură extrinsecă formulate cu privire la întreaga Lege nr. 186/2017, pe de altă parte, urmează ca obiect al excepției de neconstituționalitate să fie considerate dispozițiile art. 92 alin. (4) și (10) din Legea fondului funciar nr. 18/1991 și cele ale art. III alin. (4) din Legea nr. 186/2017, precum și Legea nr. 186/2017, în ansamblul ei. Prevederile de lege criticate au următoarea redactare:

— Art. 92 alin. (4) și (10) din Legea nr. 18/1991: „(4) *Culturile energetice nonagricole se pot înființa numai pe terenurile arabile, de clasa a IV-a — a V-a de calitate, stabilită de către oficiile de studii pedologice și agrochimice. Distanța minimă la care se amplasează aceste culturi față de celelalte culturi agricole învecinate este egală cu cel puțin înălțimea culturii energetice ajunse la maturitate. (...)*

(10) *În situația în care se amplasează culturi energetice nonagricole pe terenuri arabile situate în extravilan se aplică procedura cu privire la scoaterea din circuitul agricol a terenurilor, cu plata tarifului la Fondul de ameliorare a fondului funciar.”;*

— Art. III alin. (4) din Legea nr. 186/2017: *„(4) Lista culturilor energetice nonagricole se stabilește prin ordin al ministrului agriculturii și dezvoltării rurale, în termen de 30 de zile de la data intrării în vigoare a prezentei legi.”*

17. La data ridicării excepției, prevederile art. 92 alin. (10) din Legea nr. 18/1991 erau abrogate prin Legea nr. 44/2018 pentru modificarea și completarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 34/2013 privind organizarea, administrarea și exploatarea pajiștilor permanente și pentru modificarea și completarea Legii fondului funciar nr. 18/1991, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 69 din 23 ianuarie 2018.

18. În opinia autoarei excepției de neconstituționalitate, prevederile legale criticate contravin dispozițiilor din Constituție cuprinse în art. 1 alin. (5) privind principiul legalității, art. 16 alin. (1) privind egalitatea în drepturi, art. 53 — *Restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți*, art. 61 alin. (2) privind principiul bicameralismului Parlamentului, art. 75 privind principiul specializării Camerelor Parlamentului și art. 148 privind integrarea în Uniunea Europeană.

19. Examinând excepția de neconstituționalitate, Curtea observă, mai întâi, că se critică existența unui pretins viciu de neconstituționalitate extrinsecă a Legii nr. 186/2017, generat de eronata supunere a propunerii legislative dezbaterii inițiale a Senatului, în calitate de primă Cameră sesizată, deși, în opinia autoarei excepției de neconstituționalitate, procesul legislativ ar fi trebuit să debuteze cu sesizarea Camerei Deputaților, care ar fi fost competentă potrivit art. 75 alin. (1) din Constituție, conform căruia *„Se supun spre dezbaterie și adoptare Camerei Deputaților, ca primă Cameră sesizată, proiectele de legi și propunerile legislative pentru ratificarea tratatelor sau a altor acorduri internaționale și a măsurilor legislative ce rezultă din aplicarea acestor tratate sau acorduri, [...] Celelalte proiecte de legi sau propuneri legislative se supun dezbaterii și adoptării, ca primă Cameră sesizată, Senatului”*. Aceasta, deoarece în expunerea de motive a legii criticate se invocă obligația pe care România și-ar fi asumat-o prin Tratatul de aderare la Uniunea Europeană de a menține suprafața de pajiște permanentă declarată la Comisie la 1 ianuarie 2007, ceea ce ar atrage calitatea de Cameră de reflecție a Camerei Deputaților.

20. Curtea observă însă că expunerea de motive a Legii nr. 186/2017 se limitează la o referire generică la o asemenea obligație, fără ca inițiatorii legii să justifice afirmația prin trimiteri clare la dispoziții ale tratatului menționat. Or, parcurgerea prevederilor acestuia nu relevă existența unei obligații explicite de tipul celei mai sus descrise, care să fi fost impusă în sarcina României și asumată de statul român prin chiar Tratatul de aderare la Uniunea Europeană. Simpla referire a inițiatorilor legii la o astfel de obligație, cuprinsă în expunerea de motive, nu este de natură să demonstreze faptul că într-adevăr prevederile legii în discuție ar reprezenta măsuri legislative ce rezultă din aplicarea respectivului tratat. Ca atare, nu se poate reține că legea criticată ar avea un obiect de reglementare circumscris dispozițiilor art. 75 alin. (1) teza întâi din Constituție. În consecință, în mod corect, propunerea legislativă a fost supusă dezbaterii și adoptării Senatului, ca primă Cameră sesizată, și, ulterior, Camerei Deputaților, în calitate de Cameră decizională, potrivit art. 75 alin. (1) teza a doua din Constituție.

21. În ceea ce privește criticile de neconstituționalitate extrinsecă, se mai susține că se încalcă principiul bicameralismului, întrucât Legea nr. 186/2017 a fost adoptată de Camera Deputaților, în calitate de Cameră decizională, cu o serie de amendamente, în condițiile în care Senatul, în calitate de primă Cameră sesizată, a respins propunerea legislativă astfel cum a fost înaintată de inițiatori.

22. În jurisprudența sa, Curtea a considerat, în situații similare celei de față, că este respectat principiul bicameralismului atunci când prima Cameră a respins proiectul/propunerea legislativă, iar cea de-a doua l-a adoptat/a adoptat-o. Faptul că în Camera decizională a fost adoptată o soluție diametral opusă celei din Camera de reflecție (în sensul de adoptare/respingere a proiectului/propunerii legislative) nu este de natură să aducă atingere, în sine, principiului bicameralismului, întrucât o astfel de posibilitate este reglementată în art. 75 alin. (3) din Constituție, potrivit căruia *„după adoptare sau respingere de către prima Cameră sesizată, proiectul sau propunerea legislativă se trimite celeilalte Camere care va decide definitiv”* (Decizia nr. 645 din 24 septembrie 2020, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 902 din 5 octombrie 2020, paragraful 15).

23. Totodată, Curtea a statuat că nu se poate susține încălcarea principiului bicameralismului atât timp cât legea adoptată de Camera decizională se referă la aspectele principiale pe care le-a avut în vedere propunerea legislativă în forma sa dezbătută de prima Cameră sesizată. Împrejurarea că prima Cameră a respins propunerea de modificare, optând indirect pentru păstrarea soluției legislative aflate în vigoare, nu împiedică cea de-a doua Cameră, în virtutea rolului său decizional, să modifice respectiva normă, prezervând concepția de ansamblu a acesteia, dar adaptând-o în mod corespunzător scopului urmărit de inițiatori (Decizia nr. 419 din 3 iulie 2019, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 635 din 31 iulie 2019, paragraful 36).

24. Așadar, bicameralismul stabilit prin art. 61 alin. (2) și art. 75 din Constituție nu presupune ca forma proiectului de lege adoptată de cele două Camere ale Parlamentului să fie identică; din contră, Camera decizională este în drept să adopte proiectul de lege într-o formă diferită în măsura în care menține obiectul de reglementare al inițiativei legislative și concepția de ansamblu a acesteia (Decizia nr. 505 din 18 septembrie 2019, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 890 din 4 noiembrie 2019, paragraful 36).

25. Autoarea prezentei excepții de neconstituționalitate invocă pretinsa încălcare a principiului bicameralismului, ca urmare a adoptării legii de Camera Deputaților, deși aceasta a fost respinsă de Senat, ca primă Cameră sesizată. În contextul jurisprudențial mai sus prezentat, Curtea constată că nu poate reține această critică, întrucât o asemenea posibilitate rezultă chiar din prevederile art. 75 alin. (3) din Constituție, potrivit cărora *„după adoptare sau respingere de către prima Cameră sesizată, proiectul sau propunerea legislativă se trimite celeilalte Camere care va decide definitiv”*.

26. Totodată, analizând conținutului normativ al legii adoptate de Camera decizională, Curtea constată că aceasta se referă la aspectele principiale pe care le-a avut în vedere propunerea de lege în forma sa dezbătută de Camera de reflecție. Modificările și completările aduse de Camera Deputaților formei la care s-a raportat Senatul, în calitate de primă Cameră sesizată, cuprind soluții legislative care păstrează concepția de ansamblu a acesteia, dar, în același timp, o dezvoltă și o limpezesc, devenind mai cuprinzătoare și mai bine articulată în cadrul ansamblului legii. Sub acest aspect, Curtea observă că forma propusă de inițiator și dezbătută de Senat viza schimbarea categoriei de folosință a terenurilor arabile. Forma adoptată de Camera Deputaților cuprinde prevederi suplimentare, care nu se abat de la forma propusă de inițiatorii legii și dezbătută de Camera de reflecție, ci detaliază și clarifică problematica în discuție. În esență, sunt identificate acele terenuri care se încadrează în categoria terenurilor agricole și se precizează modalitatea prin care se realizează schimbarea

categoriei de folosință a terenurilor arabile, precum și consecințele acesteia din perspectiva posibilității amplasării anumitor construcții și înființării diverselor tipuri de culturi.

27. Așadar, Curtea reține că dispozițiile introduse în cuprinsul legii în cadrul dezbaterilor din Camera decizională nu afectează concepția inițială a propunerii legislative astfel cum a fost luată în discuție în Camera de reflecție, ci conțin mențiuni necesare și utile pentru acoperirea consecințelor ce decurg din schimbarea categoriei de folosință a terenurilor, astfel încât legea să poată oferi rezolvare tuturor problemelor conexe pe care această operațiune le implică.

28. Prin urmare, Curtea constată că sunt neîntemeiate criticile raportate la art. 61 alin. (2) și art. 75 alin. (1) din Constituție, referitoare la principiul bicameralismului.

29. În ceea ce privește criticile de constituționalitate intrinsecă formulate față de dispozițiile art. 92 alin. (4) din Legea fondului funciar nr. 18/1991 și ale art. III alin. (4) din Legea nr. 186/2017, Curtea observă că se critică lipsa de calitate a acestora, susținându-se că, din punct de vedere juridic, nu există nicio definiție a noțiunilor de „culturi energetice nonagricole”, iar din punct de vedere faptic, tehnic nu există nicio motivare a creării celor două subcategorii de culturi energetice, respectiv „agricole” și „nonagricole”, accesibilitatea și previzibilitatea legii fiind încălcate.

30. Față de aceste critici, Curtea reține că, potrivit jurisprudenței sale, orice act normativ trebuie să îndeplinească anumite condiții calitative, printre acestea numărându-se previzibilitatea, ceea ce presupune că acesta trebuie să fie suficient de clar și precis pentru a putea fi aplicat. Dar poate fi dificil să se redacteze legi de o precizie totală și o anumită suplețe poate chiar să se dovedească de dorit, suplețe care să nu afecteze însă previzibilitatea legii (a se vedea, în acest sens, Decizia Curții Constituționale nr. 903 din 6 iulie 2010, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 584 din 17 august 2010, Decizia Curții Constituționale nr. 743 din 2 iunie 2011, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 579 din 16 august 2011, Decizia nr. 1 din 11 ianuarie 2012, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 53 din 23 ianuarie 2012, sau Decizia nr. 447 din 29 octombrie 2013, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 674 din 1 noiembrie 2013).

31. Totodată, potrivit jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, care a avut în vedere principiul aplicabilității generale a legilor, formularea acestora nu poate prezenta o precizie absolută. Una dintre tehnicile standard de reglementare constă în recurgerea mai degrabă la categorii generale decât la liste exhaustive. Astfel, numeroase legi folosesc, prin forța lucrurilor, formule mai mult sau mai puțin vagi, ale căror interpretare și aplicare depind de practică. Oricât de clar ar fi redactată o normă juridică, în orice sistem de drept, există un element inevitabil de interpretare judiciară. Nevoia de elucidare a punctelor neclare și de adaptare la circumstanțele schimbătoare va exista întotdeauna. Deși certitudinea este extrem de dezirabilă, aceasta ar putea antrena o rigiditate excesivă, or, legea trebuie să fie capabilă să se adapteze schimbărilor de situație (a se vedea, de exemplu, Decizia nr. 184 din 29 martie 2016, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 437 din 10 iunie 2016, sau Decizia nr. 734 din 20 noiembrie 2018, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 183 din 7 martie 2019).

32. În cauza de față, Curtea constată că sintagma „culturi energetice nonagricole” este suficient de precisă și clară pentru a observa cu ușurință că intenția legiuitorului a fost aceea de a diferenția această categorie de culturi care nu au niciun potențial alimentar — cum sunt cele enumerate în ordinul contestat (și anume, iarba-elefantului *Miscanthus*, stof gigant *Arundo*, arborile prințesei *Paulownia*, arbust de petrol *Jatropha*, iarba

energetică *Elytrigia*, laptele-câinelui *Euphorbia*) — de așa-numitele „culturi energetice agricole” constituite din plante care sunt folosite, de regulă, în principal ca sursă de hrană, atât pentru oameni, cât și pentru animale — cum ar fi culturile de rapiță, floarea-soarelui, soia sau porumb —, dar care pot fi folosite, alternativ, și pentru obținerea de biocarburanți.

33. De altfel, potrivit art. 88 din Regulamentul (CE) nr. 1.782/2003 al Consiliului din 29 septembrie 2003 de stabilire a normelor comune pentru schemele de sprijin direct în cadrul politicii agricole comune și de stabilire a anumitor scheme de sprijin pentru agricultori și de modificare a Regulamentelor (CEE) 2019/93, (CE) nr. 1.452/2001, (CE) nr. 1.453/2001, (CE) nr. 1.454/2001, (CE) nr. 1.868/94, (CE) nr. 1.251/1999, (CE) nr. 1.254/1999, (CE) nr. 1.673/2000, (CEE) nr. 2.358/71 și (CE) nr. 2.529/2001, publicat în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene, seria L, nr. 270 din 21 octombrie 2003, prin noțiunea de „culturi energetice” se înțelege culturile destinate în special producției de produse energetice, după cum urmează: produse considerate biocombustibili (biogaz și biodiesel), pe de o parte, și cele utilizate pentru obținerea de energie electrică și termică produsă pe bază de biomasă, pe de altă parte. De regulă, biocombustibilii se obțin din plante energetice agricole, iar biomasă necesară producerii de energie electrică și termică provine din plantele energetice nonagricole.

34. Curtea mai observă, totodată, că autoarea excepției critică textele de lege supuse controlului din perspectiva lipsei de accesibilitate și previzibilitate a legii, pe considerentul că este neclar de la ce moment ar fi interzisă cultivarea culturilor energetice nonagricole pe terenurile agricole de clasă I, II și III și dacă fermierii și investitorii care au cultivat culturi energetice nonagricole pe un astfel de teren trebuie să desființeze culturile în cursul ciclului de producție, în condițiile în care legea nu prevede nicio dezdăunare pentru limitarea dreptului de proprietate asupra terenurilor pe care proprietarii nu mai au dreptul să cultive culturi energetice nonagricole, contrar art. 44 din Constituție. Curtea apreciază că nu pot fi reținute nici aceste critici, întrucât omisiunile legislative semnalate nu au relevanță constituțională astfel încât să antreneze controlul de constituționalitate exercitat de Curtea Constituțională. Astfel, nu poate fi invocată încălcarea prevederilor art. 44 din Legea fundamentală, având în vedere că proprietarii terenurilor în discuție își mențin nealterat dreptul de proprietate privată asupra acestora, având, totodată, posibilitatea de a le cultiva în continuare cu orice altă cultură. Valorificarea terenurilor din punct de vedere agricol poate fi realizată în orice altă modalitate, ținând cont că, potrivit art. 44 alin. (1) din Constituție, conținutul și limitele acestui drept sunt stabilite de lege. În acest context, nu se poate reține nici aplicabilitatea art. 53 din Constituție, invocată de autoarea excepției prin prisma faptului că restrângerea exercițiului dreptului de a cultiva culturi energetice nonagricole pe orice terenuri agricole nu ar fi justificată de niciunul dintre criteriile înscrise în textul constituțional menționat. Curtea subliniază că posibilitatea restrângerii, în condițiile strict determinate de prevederile art. 53 din Constituție, a exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți are în vedere doar acele drepturi și libertăți fundamentale consacrate ca atare și garantate prin Legea supremă. Or, dreptul la care face referire autoarea excepției nu face parte din această categorie, neregăsindu-se nominalizat în capitolul II din titlul II al Constituției, dedicat drepturilor și libertăților fundamentale.

35. De asemenea, nu se poate reține nici incidența art. 16 alin. (1) din Legea fundamentală, invocată de autoarea excepției, fiind improprie afirmația formulată de aceasta în sensul că legea criticată ar determina o discriminare a culturilor energetice „nonagricole” față de cele „agricole” sub aspectul ariilor cultivabile. În acest sens, Curtea reamintește că discriminarea

este un concept care poate avea relevanță doar în ceea ce privește subiectele de drept persoane fizice și, în anumite condiții, persoane juridice, în măsura în care prin intermediul acestora cetățenii își exercită un drept constituțional (a se vedea Decizia nr. 35 din 2 aprilie 1996, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 75 din 11 aprilie 1996) sau în măsura în care tratamentul inegal aplicabil acestora se repercutează asupra cetățenilor (a se vedea, de exemplu, Decizia nr. 512 din 18 noiembrie 2004, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 1246 din 23 decembrie 2004). Translatând analiza posibilei nesocotiri a principiului egalității în fața legii la persoanele fizice sau juridice care cultivă plante energetice nonagricole, Curtea constată că în prezenta cauză nu se regăsește niciuna dintre situațiile de mai sus, prevederile legale criticate fiind deopotrivă aplicabile tuturor cultivatorilor aflați în ipoteza normei criticate.

36. În ceea ce privește critica referitoare la faptul că legea în discuție nu prevede rațiunea nesocotirii art. 194 din Tratatul de funcționare a Uniunii Europene privind obligația statelor membre de a dezvolta energiile din surse regenerabile, cu consecința încălcării prevederilor art. 148 din Constituție, Curtea reține că, într-o jurisprudență constantă, a statuat că o pretinsă încălcare a dispozițiilor Tratatului privind funcționarea Uniunii Europene nu reprezintă o problemă de constituționalitate, ci ține de aplicarea legii de către instanța de judecată, neintrând în competența de soluționare a Curții Constituționale (Decizia nr. 413 din 10 aprilie 2008, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 386 din 21 mai 2008, Decizia nr. 1249 din 7 octombrie 2010, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 764 din 16 noiembrie 2010).

37. Totodată, prin Decizia nr. 137 din 25 februarie 2010, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 182 din 22 martie 2010, Curtea a stabilit că nu este de competența sa să analizeze conformitatea unei dispoziții de drept național cu textul Tratatului privind funcționarea Uniunii Europene prin prisma art. 148 din Constituție. O atare competență, și anume aceea de a stabili dacă există o contrariedade între legea națională și tratatul menționat, aparține instanței de judecată,

40. Pentru considerentele expuse mai sus, în temeiul art. 146 lit. d) și al art. 147 alin. (4) din Constituție, precum și al art. 1—3, al art. 11 alin. (1) lit. A.d) și al art. 29 din Legea nr. 47/1992, cu unanimitate de voturi,

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

În numele legii

DECIDE:

I. Respinge, ca inadmisibilă, excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 92 alin. (10) din Legea fondului funciar nr. 18/1991, excepție ridicată de Societatea Paulownia Greene — S.R.L. din Cluj-Napoca în Dosarul nr. 646/33/2018 al Curții de Apel Cluj — Secția a III-a contencios administrativ și fiscal.

II. Respinge, ca neîntemeiată, excepția de neconstituționalitate ridicată de aceeași autoare în același dosar al aceleiași instanțe și constată că dispozițiile art. 92 alin. (4) din Legea fondului funciar nr. 18/1991 și ale art. III alin. (4) din Legea nr. 186/2017 pentru modificarea și completarea Legii fondului funciar nr. 18/1991, precum și Legea nr. 186/2017, în ansamblul său, sunt constituționale în raport cu criticile formulate.

Definitivă și general obligatorie.

Decizia se comunică Curții de Apel Cluj — Secția a III-a contencios administrativ și fiscal și se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I.

Pronunțată în ședința din data de 24 noiembrie 2022.

PREȘEDINTELE CURȚII CONSTITUȚIONALE
MARIAN ENACHE

Magistrat-asistent,
Valentina Bărbățeanu

care, pentru a ajunge la o concluzie corectă și legală, din oficiu sau la cererea părții, poate formula o întrebare preliminară, în sensul art. 267 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene, la Curtea de Justiție a Uniunii Europene. În situația în care Curtea Constituțională s-ar considera competentă să se pronunțe asupra conformității legislației naționale cu cea europeană, s-ar ajunge la un posibil conflict de jurisdicții între cele două instanțe, ceea ce, la acest nivel, este inadmisibil (a se vedea și Decizia nr. 1.596 din 26 noiembrie 2009, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 37 din 18 ianuarie 2010).

38. În fine, în ceea ce privește excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 92 alin. (10) din Legea fondului funciar nr. 18/1991, potrivit căroră, în situația în care se amplasează culturi energetice nonagricole pe terenuri arabile situate în extravilan se aplică procedura cu privire la scoaterea din circuitul agricol a terenurilor, cu plata tarifului la Fondul de ameliorare a fondului funciar, Curtea observă că, la data ridicării excepției în fața instanței judecătorești (7 decembrie 2018), dar și la data înregistrării acțiunii introductive pe rolul instanței de contencios administrativ (7 septembrie 2018), erau abrogate expres prin Legea nr. 44/2018. Autoarea excepției era nemulțumită de necesitatea achitării tarifului menționat. Or, în condițiile abrogării acestei obligații legale, lipsește interesul criticării acestor dispoziții de lege și, implicit, legătura cu soluționarea cauzei. Prin urmare, Curtea constată că excepția este inadmisibilă din perspectiva prevederilor art. 29 alin. (1) din Legea nr. 47/1992.

39. În aceeași ordine de idei, Curtea observă și faptul că nu sunt aplicabile cele statuate prin Decizia nr. 766 din 15 iunie 2011, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 549 din 3 august 2011, potrivit căroră sintagma „în vigoare” din cuprinsul dispozițiilor art. 29 alin. (1) și ale art. 31 alin. (1) din Legea nr. 47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale, republicată, este constituțională în măsura în care se interpretează în sensul că sunt supuse controlului de constituționalitate și legile sau ordonanțele ori dispozițiile din legi sau din ordonanțe ale căror efecte juridice continuă să se producă și după ieșirea lor din vigoare.

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIA Nr. 614

din 24 noiembrie 2022

referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 4 teza a doua și ale art. 15 din Legea nr. 165/2013 privind măsurile pentru finalizarea procesului de restituire, în natură sau prin echivalent, a imobilelor preluate în mod abuziv în perioada regimului comunist în România

Marian Enache	— președinte
Mihaela Ciochină	— judecător
Cristian Deliorga	— judecător
Laura-Iuliana Scântei	— judecător
Gheorghe Stan	— judecător
Livia Doina Stanciu	— judecător
Elena-Simina Tănăsescu	— judecător
Varga Attila	— judecător
Irina Loredana Gulie	— magistrat-asistent

Cu participarea reprezentantului Ministerului Public, procuror Loredana Brezeanu.

1. Pe rol se află soluționarea excepției de neconstituționalitate a prevederilor art. 4 teza a doua și ale art. 15 din Legea nr. 165/2013 privind măsurile pentru finalizarea procesului de restituire, în natură sau prin echivalent, a imobilelor preluate în mod abuziv în perioada regimului comunist în România, excepție ridicată de Facultatea de Drept a Universității din București în Dosarul nr. 33.232/3/2008 al Tribunalului București — Secția a V-a civilă și care formează obiectul Dosarului Curții Constituționale nr. 1.758D/2019.

2. La apelul nominal răspunde, pentru autoarea excepției, domnul avocat Doru Trăilă, cu delegație depusă la dosar. Lipsesc celelalte părți. Procedura de înștiințare este legal îndeplinită.

3. Președintele dispune să se facă apelul și în Dosarul nr. 2.160D/2019, având ca obiect excepția de neconstituționalitate a aceluiași prevederi legale, excepție ridicată de Facultatea de Drept a Universității din București în Dosarul nr. 23.829/3/2016 al Tribunalului București — Secția a V-a civilă.

4. La apelul nominal răspunde, pentru autoarea excepției, domnul avocat Doru Trăilă, cu împuternicire avocațială depusă la dosar. Lipsesc celelalte părți. Procedura de înștiințare este legal îndeplinită.

5. Având în vedere excepțiile de neconstituționalitate ridicate în dosarele nr. 1.758D/2019 și nr. 2.160D/2019, Curtea, din oficiu, pune în discuție conexarea Dosarului nr. 2.160D/2019 la Dosarul nr. 1.758D/2019. Reprezentantul autoarei excepției solicită conexarea dosarelor. Reprezentantul Ministerului Public este de acord cu măsura conexării. Curtea, în temeiul dispozițiilor art. 53 alin. (5) din Legea nr. 47/1992 pentru organizarea și funcționarea Curții Constituționale, dispune conexarea Dosarului nr. 2.160D/2019 la Dosarul nr. 1.758D/2019, care este primul înregistrat.

6. Cauza fiind în stare de judecată, președintele Curții acordă cuvântul reprezentantului autoarei excepției de neconstituționalitate, care solicită admiterea acesteia. În acest sens arată, în esență, că prevederile art. 4 teza a doua din Legea nr. 165/2013 contravin principiului constituțional al neretroactivității legii civile, cuprins în art. 15 alin. (2) teza întâi din Constituție, dat fiind faptul că se aplică și unor situații juridice trecute, respectiv prin eliminarea posibilității reparării integrale, prin acordarea despăgubirilor pentru imobile preluate în mod ilegal de către stat.

7. Se mai susține că aceeași soluție legislativă, cuprinsă în art. 4 teza a doua din Legea nr. 165/2013, creează o discriminare

între persoane aflate în aceeași situație juridică, încălcând prevederile art. 16 alin. (1) din Constituție. În acest sens arată că Legea nr. 10/2001 privind regimul juridic al unor imobile preluate în mod abuziv în perioada 6 martie 1945—22 decembrie 1989 a reglementat un singur termen pentru toți destinatarii normei, în care foștii proprietari deposedați puteau trimite notificări către entitățile deținătoare ale bunurilor imobile, în vederea restituirii acestora. Or, în funcție de data soluționării notificărilor, respectiv înainte sau după intrarea în vigoare a Legii nr. 165/2013, care a introdus soluționarea cererilor de restituire cu respectarea limitei de 50 ha de proprietar deposedat, foștii proprietari deposedați nu au primit o reparație integrală. Mai invocă deciziile Curții Constituționale nr. 88 din 27 februarie 2014, nr. 210 din 8 aprilie 2014 sau nr. 269 din 7 mai 2014, arătând că raționamentul logico-juridic care a fundamentat soluțiile de admitere a excepțiilor de neconstituționalitate, în deciziile precitate, se impune și în această cauză.

8. În ceea ce privește neconstituționalitatea prevederilor art. 15 din Legea nr. 165/2013 se arată că, prin limitarea posibilității de restituire, la 50 ha de proprietar deposedat, acestea contravin dispozițiilor art. 44 din Constituție, precum și celor cuprinse în art. 1 din Primul Protocol adițional la Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, referitoare la protecția proprietății. În acest sens arată că autoarea excepției, având în vedere normele în vigoare la momentul depunerii notificărilor, a avut speranță legitimă că acestea vor fi soluționate în sensul reconstruirii dreptului de proprietate, integral. Invocă în acest sens raționamentul logico-juridic pe care Curtea l-a folosit în fundamentarea soluției pronunțate prin Decizia nr. 384 din 6 iunie 2017.

9. Reprezentantul Ministerului Public solicită respingerea excepției de neconstituționalitate ca neîntemeiată, invocând jurisprudența Curții Constituționale în materie, respectiv deciziile nr. 237 din 19 aprilie 2018 și nr. 477 din 25 iunie 2020.

CURTEA,

având în vedere actele și lucrările dosarelor, constată următoarele:

10. Prin încheierile din 21 mai 2019 și 22 mai 2019, pronunțate în dosarele nr. 33.232/3/2008* și, respectiv, nr. 23.829/3/2016, **Tribunalul București — Secția a V-a civilă a sesizat Curtea Constituțională cu excepția de neconstituționalitate a prevederilor art. 4 teza a doua și ale art. 15 din Legea nr. 165/2013 privind măsurile pentru finalizarea procesului de restituire, în natură sau prin echivalent, a imobilelor preluate în mod abuziv în perioada regimului comunist în România.** Excepția a fost invocată de Facultatea de Drept a Universității din București în cauze având ca obiect soluționarea unor cereri formulate în temeiul Legii nr. 10/2001 privind regimul juridic al unor imobile preluate în mod abuziv în perioada 6 martie 1945—22 decembrie 1989.

11. **În motivarea excepției de neconstituționalitate** se susține că, potrivit dispozițiilor art. 4 teza a doua din Legea nr. 165/2013, dispozițiile acestui act normativ se aplică și cauzelor aflate pe rolul instanțelor la data intrării în vigoare a legii, așadar și pentru trecut, cu încălcarea principiului constituțional al neretroactivității legii. Or, pentru a nu intra în

conflict cu principiul constituțional amintit anterior, cauzelor aflate pe rolul instanțelor la data intrării în vigoare a legii trebuie să li se aplice reglementările în vigoare la momentul nașterii raportului juridic. În acest sens se arată că demersurile în cauză aflate pe rolul instanței judecătorești au fost întreprinse avându-se în vedere prevederile legale aplicabile la data inițierii acestora prin depunerea notificării, în temeiul Legii nr. 10/2001, iar împrejurarea că, în cursul judecării, a fost adoptată Legea nr. 165/2013, ce instituie o serie de modificări față de Legea nr. 10/2001 și dispune că Legea nr. 165/2013 se aplică și cauzelor aflate pe rolul instanțelor la data intrării sale în vigoare, în conformitate cu prevederile art. 4, nesocotește principiul constituțional al neretroactivității legii. Astfel, se susține că, stabilind în cuprinsul art. 4 din Legea nr. 165/2013 că dispozițiile acesteia se aplică și cauzelor aflate pe rolul instanțelor la data intrării în vigoare a legii, în cauză devin incidente prevederile art. 15 din același act normativ, ce instituie o limitare în ceea ce privește restituirile față de actul normativ în vigoare la data nașterii raportului juridic.

12. Se mai susține că, potrivit unei orientări jurisprudențiale, în măsura în care se va constata că autoarea excepției a atins pragul de 50 ha, instituit prin dispozițiile art. 15 din Legea nr. 165/2013, acțiunea va fi respinsă ca inadmisibilă. Or, inadmisibilitatea unei acțiuni în justiție se impune a fi analizată prin raportare la condițiile reglementate la data la care a luat naștere raportul juridic prin depunerea notificării, așadar la condițiile de admisibilitate reglementate prin Legea nr. 10/2001. În consecință, se arată că inadmisibilitatea unei acțiuni în justiție impune o analiză a reglementărilor în vigoare la data nașterii raportului juridic și nu poate rezulta dintr-o normă posteroară nașterii acestuia.

13. În ceea ce privește încălcarea principiului constituțional al egalității în drepturi se arată că maniera de soluționare a cererilor de restituire, respectiv procedura anevoioasă și instituirea unei ordini de soluționare a acestora, a condus la aplicarea unui tratament diferit pentru persoane aflate în situații similare. Astfel, o parte din cererile de restituire au fost soluționate în sensul reparării integrale, iar altele cu respectarea limitei de 50 ha, instituită prin dispozițiile art. 15 din Legea nr. 165/2013, cu consecința respingerii cererii de chemare în judecată ca devenită inadmisibilă, fără ca această diferență de tratament să fie justificată obiectiv și rezonabil prin existența unui scop legitim sau să existe o disproporție între scopul urmărit prin tratamentul inegal și mijloacele folosite.

14. Referitor la încălcarea dreptului constituțional și convențional de proprietate privată se susține că autoarea excepției, întemeindu-se pe normele în vigoare la momentul depunerii notificărilor, a avut speranța legitimă că acestea vor fi soluționate în sensul reconstituirii dreptului de proprietate și că niciun act normativ ulterior nu va fi de natură a anihila rezultatul preconizat, prin aplicarea retroactivă. În acest sens, în acord și cu jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului, se arată că art. 44 din Constituție ocrotește în egală măsură inclusiv speranța legitimă de a obține folosința efectivă a unui drept de proprietate privată. Din această perspectivă, dispozițiile art. 44 alin. (1) și (2) din Constituție stabilesc în mod expres că dreptul de proprietate este garantat și ocrotit, ceea ce semnifică, pe de o parte, reglementarea măsurilor necesare apărării acestuia împotriva încălcării de către alte subiecte de drept, aflate pe poziție de egalitate juridică cu titularul dreptului, iar, pe de altă parte, reglementarea acelor măsuri care să îl apere pe titularul dreptului de proprietate privată de încălcările pe care le-ar putea suferi din partea statului sau unităților administrativ-teritoriale când acestea ar acționa împotriva sa de pe poziții de autoritate. Totodată, orice limitare sau restricție a dreptului de proprietate privată trebuie stabilită astfel încât aceasta să nu atingă fondul acestui drept. De asemenea, orice limitare sau restricție a dreptului de proprietate este supusă principiului proporționalității, fiind necesar să existe un just echilibru între interesul general

urmărit și limitarea adusă dreptului de proprietate privată. Or, prevederile legale criticate instituie o limitare a dreptului de proprietate privată ce nu a fost instituită avându-se la bază o justificare rezonabilă, fiind încălcat principiul proporționalității.

15. **Tribunalul București — Secția a V-a civilă** apreciază că excepția de neconstituționalitate este neîntemeiată, invocând jurisprudența Curții Constituționale în materie.

16. Potrivit prevederilor art. 30 alin. (1) din Legea nr. 47/1992, încheierile de sesizare au fost comunicate președinților celor două Camere ale Parlamentului, Guvernului și Avocatului Poporului, pentru a-și exprima punctele de vedere asupra excepției de neconstituționalitate invocate.

17. **Președinții celor două Camere ale Parlamentului, Guvernul și Avocatul Poporului** nu au comunicat punctele lor de vedere asupra excepției de neconstituționalitate.

CURTEA,

examinând încheierile de sesizare, rapoartele întocmite de judecătorul-raportor, concluziile procurorului, dispozițiile legale criticate, raportate la prevederile Constituției, precum și Legea nr. 47/1992, republicată, reține următoarele:

18. Curtea Constituțională a fost legal sesizată și este competentă, potrivit dispozițiilor art. 146 lit. d) din Constituție, precum și ale art. 1 alin. (2), ale art. 2, 3, 10 și 29 din Legea nr. 47/1992, republicată, să soluționeze excepția de neconstituționalitate.

19. **Obiectul excepției de neconstituționalitate** îl constituie dispozițiile art. 4 teza a doua și ale art. 15 din Legea nr. 165/2013 privind măsurile pentru finalizarea procesului de restituire, în natură sau prin echivalent, a imobilelor preluate în mod abuziv în perioada regimului comunist în România, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 278 din 17 mai 2013, potrivit căroră:

— Art. 4 teza a doua: „*Dispozițiile prezentei legi se aplică [...] cauzelor în materia restituirii imobilelor preluate abuziv, aflate pe rolul instanțelor [...] la data intrării în vigoare a prezentei legi.*”;

— Art. 15: „*Cererile vizând restituirea terenurilor intravilane, agricole la data preluării abuzive, formulate potrivit Legii nr. 10/2001, republicată, cu modificările și completările ulterioare, se soluționează cu respectarea limitei de 50 ha de proprietar deposedat, cu condiția ca această suprafață să nu fi fost restituită prin aplicarea legilor fondului funciar.*”

20. În opinia autoarei excepției de neconstituționalitate, prevederile legale criticate contravin dispozițiilor constituționale cuprinse în art. 15 alin. (2) privind neretroactivitatea legii civile, art. 16 alin. (1) referitor la egalitatea în drepturi și art. 44 alin. (1) și (2) referitoare la garantarea și ocrotirea dreptului de proprietate privată și a proprietății private. De asemenea, sunt invocate și dispozițiile art. 14 — *Interzicerea discriminării* din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale și ale art. 1 — *Protecția proprietății* din Primul Protocol adițional la aceeași Convenție, precum și art. 26 din Pactul internațional privind drepturile civile și politice, referitoare la egalitatea în fața legii.

21. Examinând excepția de neconstituționalitate, Curtea reține că prevederile legale criticate au mai fost supuse controlului de constituționalitate, prin raportare la o motivare identică celei formulate în prezenta cauză, și în raport cu dispozițiile art. 15 alin. (2), ale art. 16 alin. (1) și (2) din Constituție, precum și cu dispozițiile art. 14 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale.

22. Astfel, prin Decizia nr. 477 din 25 iunie 2020, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 1191 din 8 decembrie 2020, paragrafele 15—22, invocând jurisprudența sa anterioară, Curtea a reținut că, prin intermediul legilor reparatorii, și anume prin dispozițiile art. 3 alin. (2) din Legea nr. 1/2000 pentru reconstituirea dreptului de proprietate asupra terenurilor agricole și celor forestiere, solicitate potrivit prevederilor Legii fondului funciar nr. 18/1991 și ale Legii nr. 169/1997 pentru modificarea și completarea Legii fondului funciar nr. 18/1991, coroborate cu

cele ale art. 8 alin. (3) și ale art. 9 din Legea nr. 18/1991, legiuitorul a consacrat posibilitatea reconstituirii dreptului de proprietate pentru persoanele fizice în echivalent arabil în limita a 50 ha de proprietar deposedat. Curtea a constatat că reconstituirea dreptului de proprietate privată se realizează asupra terenurilor cu destinație agricolă, indiferent că acestea sunt situate în intravilanul sau în extravilanul localităților.

23. Prin decizia amintită, Curtea a observat, totodată, că Legea nr. 10/2001, prin art. 8 alin. (1), clarifică relația dintre măsurile de restituire reglementate de Legea nr. 18/1991, Legea nr. 1/2000 și Legea nr. 10/2001, stabilind că nu intră sub incidența Legii nr. 10/2001 terenurile situate în extravilanul localităților la data preluării abuzive sau la data notificării și nici cele al căror regim juridic este reglementat prin Legea nr. 18/1991 și prin Legea nr. 1/2000. Deși Legea nr. 10/2001 nu reglementează nicio limitare sub aspectul suprafeței în privința restituirii imobilelor care intră sub incidența sa, instituind, așadar, o *restitutio in integrum*, prevederile art. 8 alin. (1) din Legea nr. 10/2001 exclud din sfera sa de aplicare terenurile care la data preluării erau agricole, plasându-le implicit în domeniul de aplicare al Legii nr. 18/1991, care instituie limitarea expresă la 50 ha.

24. În acest context legislativ, Curtea a reținut că art. 15 din Legea nr. 165/2013 reglementează limita care trebuie respectată pentru soluționarea cererilor de restituire vizând terenuri intravilane agricole rezultată din coroborarea dintre Legea nr. 10/2001, Legea nr. 18/1991 și Legea nr. 1/2000, limită care se subsumează cotei de 50 ha, stabilită de aceste acte normative. Prin urmare, Curtea a subliniat că art. 15 din Legea nr. 165/2013 stabilește relația dintre cele două legi de restituire, precizând că reconstituirea dreptului de proprietate asupra terenurilor agricole, indiferent că sunt în intravilanul sau extravilanul localităților, nu trebuie să depășească 50 ha/proprietar deposedat.

25. Așadar, noua reglementare — conținută în textul de lege ce formează obiectul prezentei excepții de neconstituționalitate —, continuând linia firească trasată de legile reparatorii de restituire, nu permite depășirea cotei maxime stabilite de lege prin alternanța dintre măsurile reparatorii cuprinse în cele două legi. Curtea a apreciat că o viziune contrară ar duce la caracterul iluzoriu al cotei de 50 ha — condiție de ordine publică în domeniul restituirilor — pentru că, în realitate, aceasta ar privi numai terenurile extravilane agricole, iar cele intravilane agricole ar urma să se restituie fără nicio limită. În acest fel ar fi schimbat criteriul avut în vedere de legiuitor atunci când a adoptat Legea nr. 18/1991, în sensul că acesta s-ar circumscrie caracterului intra-/extravilan în determinarea limitei de 50 ha (a locului unde se află terenul aparținând unei unități administrativ-teritoriale de bază), când, în realitate, legea se referă la criteriul categoriei de folosință a terenurilor.

26. Curtea a mai observat (paragraful 29 din Decizia nr. 384 din 6 iunie 2017, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 854 din 30 octombrie 2017), că sintagma „*agricole la data preluării abuzive*” subliniază faptul că, dacă, ulterior preluării, categoria de folosință a acestor terenuri a fost schimbată, nu înseamnă că ele intră sub incidența Legii nr. 10/2001 și că ar putea fi restituite indiferent de suprafață în temeiul acestei legi, ci înseamnă că legea aplicabilă este Legea nr. 18/1991, cu respectarea cotei de 50 ha. O atare reglementare este firească din moment ce legile reparatorii vizează, de principiu, reconstituirea dreptului de proprietate privată asupra terenurilor, astfel cum aceasta exista la data preluării. Prin urmare, din această perspectivă, Curtea a constatat (paragraful 30 din decizia precitată) că art. 15 din Legea nr. 165/2013 are caracter explicativ, fără a aduce vreun element novatoriu în privința substanței măsurilor de restituire sau a procedurii de restituire. Așadar, nu se poate reține susținerea autoarei prezentei excepții în sensul că art. 15 ar crea o situație discriminatorie, dezavantajoasă celor ale căror notificări sunt soluționate prin luarea în considerare a condiționalității impuse de acesta, de vreme ce și sub imperiul

Legii nr. 10/2001 exista o asemenea limitare, dedusă din interpretarea coroborată mai sus prezentată. Din același considerent, al continuității în timp a soluției legislative, nu se poate pune nici problema retroactivității dispozițiilor art. 15 din Legea nr. 165/2013.

27. De altfel, în ceea ce privește limitarea suprafeței restituite pe fiecare titular deposedat la 50 ha pentru terenurile agricole și 10 ha pentru terenurile forestiere, potrivit Legii nr. 18/1991, Curtea a constatat în jurisprudența sa, reprezentată, de exemplu, de Decizia nr. 43 din 4 februarie 2003, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 251 din 11 aprilie 2003, că aceasta reprezintă o soluție legislativă care corespunde unei opțiuni politice ce ține de competența legiuitorului, nefiind o problemă de contencios constituțional.

28. Cele statuate în deciziile menționate își mențin valabilitatea și în prezenta cauză, neintervenind un element nou, de natură să reconsidere jurisprudența Curții Constituționale.

29. De asemenea, în prezenta cauză, prevederile art. 4 teza a doua și ale art. 15 din Legea nr. 165/2013 sunt criticate prin raportare la exigențele dreptului de proprietate consacrat de art. 44 din Constituție și având în vedere că, potrivit jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, noțiunea de „bun” include și „speranța legitimă”, arătându-se, în esență, că autoarea excepției, având în vedere normele în vigoare la momentul depunerii notificărilor, a avut speranța legitimă că acestea vor fi soluționate în sensul reconstituirii dreptului de proprietate integral, fără limitarea la 50 de ha, și că niciun act normativ ulterior nu va fi de natură să anihileze rezultatul preconizat.

30. În legătură cu aceste susțineri, Curtea reține că, în ceea ce privește speranța legitimă de soluționare a cererilor de restituire a dreptului de proprietate în temeiul legilor reparatorii, în jurisprudența Curții s-a reținut în mod constant că în cadrul procedurii de restituire a imobilelor preluate în mod abuziv, reglementată prin Legea nr. 165/2013, nu se poate pune problema unor atingeri aduse unui drept câștigat, deoarece, până la emiterea deciziei reprezentând titlul de despăgubire de către Comisia Centrală pentru Stabilirea Despăgubirilor — conform Legii nr. 247/2005 — sau a deciziei de compensare în puncte de către Comisia Națională pentru Compensarea Imobilelor — ulterior intrării în vigoare a Legii nr. 165/2013 — persoana îndreptățită la restituire are o simplă expectanță de a dobândi măsurile reparatorii instituite prin lege, iar nu un drept efectiv, concretizat într-un drept de creanță izvorât din titlul de despăgubire/decizia de compensare în puncte. De altfel, un drept cu caracter civil este considerat „determinat” (pentru a beneficia de protecția art. 6 paragraful 1 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale) abia în momentul în care quantumul i-a fost precizat, în condițiile în care dreptul intern prevede o procedură ce cuprinde două faze: prima, în care o jurisdicție statuează cu privire la existența dreptului și o alta în care se fixează quantumul (a se vedea, în acest sens, deciziile Curții Constituționale nr. 269 din 7 mai 2014, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 513 din 9 iulie 2014, paragraful 48, nr. 724 din 16 decembrie 2014, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 120 din 16 februarie 2015, paragraful 40, sau Hotărârea din 23 martie 1994, pronunțată de Curtea Europeană a Drepturilor Omului în Cauza *Silva Pontes împotriva Portugaliei*, paragraful 30).

31. În același sens este și jurisprudența Înaltei Curți de Casație și Justiție, prin care s-a reținut că dreptul de creanță de care beneficiază persoana îndreptățită la măsura reparatorie nu este un drept cert și exigibil și, de aceea, situația juridică se află în curs de constituire, deoarece urmează a se stabili, în faza jurisdicțională, valoarea concretă a despăgubirilor sub forma acordării de puncte în raport cu evaluarea imobilului care face obiectul deciziei de compensare, instanța de judecată fiind singura în măsură a stabili, în concret și definitiv, întinderea despăgubirii convenite (a se vedea, în acest sens, Decizia nr. 80 din 12 noiembrie 2018, pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție — Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept,

publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 1080 din 20 decembrie 2018, paragraful 64). De asemenea, prin aceeași decizie, paragraful 66, instanța supremă a mai reținut, în legătură cu procedura de restituire a imobilelor în temeiul Legii nr. 165/2013, că este vorba de o situație juridică aflată în curs de constituire, impunându-se principiul aplicării imediate a legii civile noi, pe care, de altfel, Legea nr. 165/2013 îl consacără prin dispozițiile art. 4, fiind, în consecință, aplicabilă legea în forma

în vigoare de la data judecării litigiului, și nu cea de la data introducerii acțiunii.

32. Prin urmare, și din această perspectivă, a aplicării normelor de drept substanțial incidente cauzelor aflate pe rolul instanțelor de judecată la data intrării în vigoare a Legii nr. 165/2013, susținerile autoarei excepției referitoare la aplicarea retroactivă a prevederilor legale criticate, astfel cum au fost formulate în motivarea prezentei excepții de neconstituționalitate, sunt neîntemeiate.

33. Pentru considerentele expuse mai sus, în temeiul art. 146 lit. d) și al art. 147 alin. (4) din Constituție, al art. 1—3, al art. 11 alin. (1) lit. A.d) și al art. 29 din Legea nr. 47/1992, cu unanimitate de voturi,

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

În numele legii

DECIDE:

Respinge, ca neîntemeiată, excepția de neconstituționalitate ridicată de Facultatea de Drept a Universității din București în dosarele nr. 33.232/3/2008* și nr. 23.829/3/2016 ale Tribunalului București — Secția a V-a civilă și constată că dispozițiile art. 4 teza a doua și ale art. 15 din Legea nr. 165/2013 privind măsurile pentru finalizarea procesului de restituire, în natură sau prin echivalent, a imobilelor preluate în mod abuziv în perioada regimului comunist în România sunt constituționale în raport cu criticile formulate.

Definitivă și general obligatorie.

Decizia se comunică Tribunalului București — Secția a V-a civilă și se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I. Pronunțată în ședința din data de 24 noiembrie 2022.

PREȘEDINTELE CURȚII CONSTITUȚIONALE
MARIAN ENACHE

Magistrat-asistent,
Irina Loredana Gulie

EDITOR: PARLAMENTUL ROMÂNIEI — CAMERA DEPUTAȚILOR

„Monitorul Oficial” R.A., Str. Parcului nr. 65, sectorul 1, București; 012329
C.I.F. RO427282, IBAN: RO55RNCB0082006711100001 BCR
și IBAN: RO12TREZ7005069XXX000531 DTCPMB (alocat numai persoanelor juridice bugetare)
Tel. 021.318.51.29/150, fax 021.318.51.15, e-mail: marketing@ramo.ro, www.monitoruloficial.ro
Adresa Centrului pentru relații cu publicul este: șos. Panduri nr. 1, bloc P33, sectorul 5, București; 050651.
Tel. 021.401.00.73, 021.401.00.78, e-mail: concursurifp@ramo.ro, convocariaga@ramo.ro
Pentru publicări, încărcați actele pe site, la: <https://www.monitoruloficial.ro>, secțiunea Publicări.

